

at det er vanskeligt at bevise dette Forhold ved statistiske Tal, saa skal jeg indrømme, at det er sandt, thi gaae vi ned til de enkelte Sogne, saa er Forholdet tilfældigt — der kan indvirke saa mange andre Grunde paa disse smaa Tal, at det kan blive vanskeligt deraf at bevise Noget —, og gaae vi over til større Afdelinger, saa maae vi vel husse paa, at selv om vi ikke gaae høiere op end til Herrederne, saa er det, med den Kjærlighed til Fødestedet, som er vor Landbobefolkning egen, kun undtagelsesviis, at Folk vandre ud af Herrederne. Dette skeer kun i Grændsesognene eller i de Strøg af disse Sogne, der ligge ved Grændsen, men alligevel kan Forholdet godt udregnes paa denne Maade. Tager man saaledes i. Ex. de 6 Herreder i Thyen, hvor Fæstegodset udgjør en større Procentandeel end i de øvrige 6 Herreder, og sammenligner man disse 6 Herreders Befolkningsstilvæxt med de andre 6 Herreders Befolkningsstilvæxt, saa viser der sig en meget kjendelig Forskjel. I de 6 Herreder, i hvilke Fæstegodset efter Hartkornet udgjør en forholdsvis større Deel af den samlede Jordeiendom end i de andre 6 Herreder — og de ligge, vel at mærke, ikke i en Klump, men nogenlunde spredte — er Befolkningens Tilvæxt i de 10 Aar fra 1836 til 1845 lavere end i de andre 6, idet den kun er $\frac{4}{5}$ af det, den er i de 6 Herreder, i hvilke Selveiergodset har Overvægten, det vil altsaa sige, at enten ere Betingelserne for Tilvæksten saaledes, at Tilvæksten i Fæsteegnene tues ved Forholdet mellem Fødser og Dødsfald, eller ogsaa maa Befolkningen vandre ud. Den ærede Minister omtalte et andet Punkt, med Hensyn til hvilket jeg maa tilstaae, at det ikke var mig ret muligt at tilegne mig hans Grunde. Han erklærede det for ubetimeligt at ville fremkalde Salg af Fæstegodset paa en Tid, hvor Jordeiendommene ere i stærk Stigen, eller, om man vil, Pengene i stærk Synken. Der er allerede med Hensyn dertil gjort den Indvending, at Bederlaget jo kunde ydes i Producter og ikke i Penge, og jeg for mit Bedkommende vil ikke sige, at jeg er en saa absolut Modstander af Arvefæste med Ret til at sælge, pantsætte og udstyffe, hvilket jo virkelig er gennemført paa flere Godser. Men i og for sig maa jeg bede

erindret, at det ikke er dem, der kæmpe for Fæsteforholdets Afsløsning, som ere Skyld i, at den falder paa dette Tidspunkt, thi de have begyndt til en Tid, hvor man, saavidt jeg veed, ikke havde Anelse om de Conjuncturer, som nu ere indtraadte, eller om en Tilstrømning af Guld fra hidtil ubekendte Kilder. Det forekommer mig, at den høitærede Minister i sit første Foredrag beklagede, at Lovforslaget ikke gik ud paa Fæstepligtens Ophævelse, men hvis jeg forstod hans senere Udtalelse rigtigt, saa var det ikke en Ophævelse af Fæstepligten for Bondejord overhovedet, han forlangte, men det var kun for enkelte undtagne Gaarde. Jeg troer, at det, naar man vil see sig sig lidt nøiere omkring i Landet i Detaillen, deels vil vise sig, at man allerede ved Udstyfningen, og det ikke mindst fra Statens Side som Godseier betragtet, er gaaet den agerdyrkende Bondeklasse lovlig nær, ved at tage Jord, som er henlagt til Skov, uden at Hartkornet er fulgt med, og naar der nu klages over, at Godseieren ikke skulde have Lov til at reservere sig en enkelt Gaard, saa maatte man først see godtgjort, at det var nødvendigt for ham at gjøre det. Er det en saa stor Nødvendighed for ham, eller har han en saa stor Tilbøielighed dertil, saa troer jeg heller ikke, at Nogen af dem, der ønske Fæstevæsenet ophævet, men dog ønske Fæstepligten hvilende paa Jorden, for at conservere den agerdyrkende Stand, vil have det Mindste imod, at han saaer den bestemte Plet Jord, og at den gaaer ud af Fæsteforpligtelsen, naar han nemlig istedetfor den substituerer et andet Stykke Jord, Noget, som de fleste ville kunne. Den Tale, at der skulde være Nogen, der vilde kæmpe for den nuværende Bondestands Medlemmer personlig, for at de nuværende Familier skulde bevares ved Jorderne, troer jeg ikke rammer Nogen; jeg troer ikke, den rammer Forkæmperne for denne Sag, og da jeg ikke hører til dem, maa jeg sige til, at den heller ikke rammer mig. Det er mig ikke om at gjøre, om de nuværende Familier kunne blive ved Gaardene eller ikke, som man stedse hører Tale om fra dem, der forsvare Bedlighedspligten af Fæstevæsenet under visse Modificationer, men det er mig om at gjøre, at der bevares en Bonde-